

23. 1. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní ochrana oprávněného dědice proti nepravému dědici od 1. 1. 2014

V rozsudku sp. zn. 24 Cdo 2532/2024, ze dne 3. 12. 2024 Nejvyšší soud řešil právní otázku, jakou nyní (od 1. 1. 2014) účinná právní úprava poskytuje právní ochranu oprávněnému dědici proti nepravému dědici a právní ochranu nepravému dědici proti požadavkům pravého dědice, a v rámci této otázky posouzení toho, jakou povahu, smysl a obsah má právní úprava obsažená v ustanovení § 189 odst. 2 z. ř. s.

Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí dospěl k těmto klíčovým právním závěrům:

1) **Oprávněným dědicem** se rozumí ten, komu podle ustanovení hmotného práva svědčí na základě platného dědického titulu dědické právo, které je lepší (silnější) než dědické právo toho, komu bylo v řízení o pozůstalosti usnesením soudu o dědictví potvrzeno nabytí dědictví.

2) **Neoprávněným dědicem** je pak ten, komu bylo v řízení o pozůstalosti usnesením soudu o dědictví potvrzeno nabytí dědictví, ačkoliv jeho dědické právo je ve skutečnosti horší (slabší) než dědické právo oprávněného dědice.

3) V postavení oprávněného dědice nebo neoprávněného dědice může být i **stát**, kterému připadá (mělo připadnout) dědictví jako odúmrtí.

4) V současné právní úpravě (občanském zákoníku č. [89/2012](#) Sb.) [účinné od 1. 1. 2014] **chybí právní institut jako byla tzv. žaloba hereditas petitio**. Nejedná se ale o „opomenutí“, které by muselo (mohlo být) „odstraňováno“ extenzivním výkladem zákona, **nýbrž o zcela evidentní legislativní záměr**.

5) Novou právní úpravou (účinnou od 1. 1. 2014) bylo – oproti dosavadní úpravě – **dědické právo „postaveno naroveň“ právu vlastnickému**; jestliže se dědické právo „rovná“ právu vlastnickému, pak nebylo ani potřebné uzákonit samostatně institut ochrany dědického práva.

6) **Názor, že by ochranu práv oprávněného dědice upravovalo ustanovení § 189 odst. 2 z. ř. s., je chybný (mylný)**. Význam ustanovení § 189 odst. 2 z. ř. s. z hlediska ochrany práv oprávněného (pravého) dědice **spočívá pouze v tom, že pravomocné rozhodnutí o dědictví, vydané v řízení o pozůstalosti podle ustanovení § 185 z. ř. s., netvoří překážku věci pravomocně rozhodnuté pro rozhodnutí soudu o žalobě na ochranu práv oprávněného dědice**.

7) **Dědické právo se nepromlčuje** a oprávněný dědic se může vlastnickou (vindikační) žalobou domáhat vydání věcí patřících do pozůstalosti nejen po neoprávněném dědici, ale po každém, kdo ji (neprávem) zadržuje (odmítá ji dobrovolně vydat oprávněnému dědici). **Podle současné právní úpravy se oprávněný dědic může domáhat ochrany svého dědického práva, které se neprojevílo v řízení o pozůstalosti, po každém obdobnými (stejnými) právními prostředky, jaké český právní řád poskytuje vlastnickému právu**.

8) **Žaloba oprávněného dědice nemůže být úspěšná nejen tehdy, jestliže držitel nabytí věc z pozůstalosti do vlastnictví vydržením, ale ani v dalších zákonem stanovených případech,**

zejména v případě ochrany poskytované podle ustanovení § 984 odst. 1 o. z. osobě, která nabyla vlastnictví k věci za úplatu v dobré víře od neoprávněného dědice, jenž byl v rozporu se skutečným právním stavem zapsán ve veřejném seznamu (např. katastru nemovitostí).

9) V případě, kdy bylo vlastnické právo k věci z pozůstalosti vydrženo neoprávněným dědicem nebo někým jiným, kdo splnil zákonné předpoklady vydržení, nepřisluší oprávněnému dědici za takové věci jakákoliv náhrada.

10) **Odišná situace však nastává tehdy, jestliže neoprávněný dědic věc z pozůstalosti zcizil za úplatu.** V případě, že se oprávněný dědic nemůže úspěšně domoci vydání věci in natura, je odůvodněn závěr, podle něhož **mu neoprávněný dědic je povinen místo věci z pozůstalosti poskytnout náhradu v penězích, a to ve výši obvyklé ceny věci v době jejího zcizení.** Nejedná se přitom o vydání bezdůvodného obohacení, ale o náhradní plnění, které přísluší oprávněnému dědici místo věci z pozůstalosti, která mu nemůže být vydána.

11) Protože se dědické právo nepromlčuje, nepromlčuje se nejen právo oprávněného dědice na vydání věci z pozůstalosti, ale ani případné právo na peněžitou náhradu, která mu přísluší na místo věci z pozůstalosti, která mu nemůže být vydána. **Současně platí, že, může-li neoprávněný dědic (nebo někdo jiný) nabýt k věci z pozůstalosti vlastnické právo na základě vydržení, může být neoprávněným dědicem vydržena rovněž peněžité náhrada, která by náležela oprávněnému dědici za věc, která mu nemůže být vydána.** Jedná se přitom o náhradní plnění, takže vydržecí doba ohledně peněžité náhrady nemůže uplynout v jiné době (dříve nebo později), než by uplynula (mohla uplynout) vydržecí doba k nahrazované věci z pozůstalosti. Trvá-li tedy například vydržecí doba u nemovité věci deset let a zcizil-li by neoprávněný dědic za úplatu nemovitou věc (za podmínek uvedených v ustanovení § 984 odst. 1 o. z.) po uplynutí dvou let, dovrší se vydržecí doba ohledně peněžité náhrady pro oprávněného dědice teprve uplynutím zbývajících osmi let (zákonem předpokládané) držby, která je jinak potřebná - rovněž s přihlédnutím k ustanovení § 1092 o. z. - k vydržení této neoprávněným dědicem zcizené nemovitosti jejím nabyvatelem.

12) Věci v právním smyslu jsou rovněž pohledávky (včetně pohledávek, které měl zůstavitel za svými dlužníky a které patří pozůstalosti), které jsou - z pohledu ustanovení § 496 o. z. - nehmotnými věcmi a-z pohledu ustanovení § 498 o. z. - movitými věcmi. **Pohledávky jsou proto rovněž způsobilým předmětem vydržení; protože jde o movité věci, je třeba k jejich vydržení potřebná nepřerušovaná držba trvající tři roky (§ 1091 odst. 2 o. z.).**



JUDr. Vladimír Janošek,
advokát



Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)